

ARTISTIEK PEDAGOGISCH PROJECT

ACADEMIE EN VAKTEKENSCHOOL VAN TEMSE, BORNEM EN PUURS-SINT-AMANDS

*'Wandelaar, er is geen pad
Je maakt je pad al wandelend'*
Antonio Machado

Inleiding

In 2026 zal de academie van Temse 250 jaar oud zijn.

De oorspronkelijke volledig artistiek georiënteerde 'Tekonconstkamer' van beeldhouwer Philippus Nijs uit 1776 was de eerste gemeentelijke academie van Vlaanderen. Vanaf 1835, en onder het beleid van Karel Suy, schrijnwerker en bouwkundige, verbreedt het artistieke spectrum van de prille 'Teekenschool' zich en doen de toegepaste kunsten hun intrede: zo was het atelier bouwkundig tekenen 150 jaar lang een steunpilaar van de academie.

Deze tweedeling was lang de sterkte van de academie; er was het strenge exacte streven naar vakmanschap, terwijl ook vrije kunsten zoals schilderkunst, tekenkunst en beeldhouwen alle ruimte kregen in de lokalen van de in 1852 nieuw gebouwde academie aan de Schoolstraat te Temse. Deze enigszins klassieke benadering, waarbij artisticeit en vakmanschap hand in hand gaan, evolueerde onder invloed van de expansieve jaren '60-'70 naar een meer hedendaagse invulling van het curriculum, met de opstart van richtingen zoals architectuurtekenen, grafische vormgeving en keramiek.

Alhoewel de overgang van het onderwijs voor sociale promotie naar het deeltijds kunstonderwijs in 1991 vooral een administratieve beweging was, kreeg onze academie door de inbedding van haar opleidingen in het onderwijsniveau, opnieuw veel wind in de zeilen. De academie groeide sterk en nieuwe richtingen werden opgestart. Zo ontdebelde het atelier monumentale kunsten zich in het atelier Textiele Kunst en Kunstambacht Glaskunst en enkele jaren later was het atelier Fotokunst een feit.

Waarom een vernieuwd APP?

Met het neerschrijven van dit nieuwe APP nemen we geen afstand van de gedachten die in ons vorige APP geformuleerd werden. Dat zou vreemd zijn en niet consequent. Dit nieuwe APP bouwt verder op het vorige, neemt er die kwaliteiten uit over die duurzaam gebleken zijn, borduurt daar op verder en verfijnt. Het slaat ook nieuwe wegen in, buigt zich over andere inzichten. Het is een proces van gedurige verandering, een voortdurend bijschaven.

In maart 2007 formuleerden we een nieuwe onderwijsmissie, waarin de historisch gegroeide tweedeling in de visie op het kunstenaarschap een nieuw elan kreeg:

De academie wil een plaats van Ontmoeten zijn, waar plaats is voor het Monument (vakmanschap en traditie), maar evenzeer ruimte is voor Uitbreken (artistieke). Op die manier kan de academie een plek zijn, maar ook een idee, een ruimte maar ook een gedachte.

De gedachte dat de academie een plaats van ontmoeting is, symboliseren we met de realisatie van de binnentuin, waar de Kersenboom (een referentie naar het boek 'De Kersentuin' van A. Tsjechow, een verhaal over traditie en vernieuwing) de centrale plek van ontmoeting is, bvb. op onze jaarlijkse Nieuwjaarsviering in hartje winter.

Aan deze brede visie op de gedachten rond ontmoeting, monument en uitbreken voegen we met dit nieuwe APP het Onderweg zijn toe.

Onze academie heeft immers nooit stilgestaan, zij is beweeglijk en evolueert gestaag, net zoals de schepen die ooit van de werven van de Boelwerf te Temse rolden, in een wereld die nooit stilstaat. De mens is op reis, letterlijk of mentaal, maar heeft ook behoefte aan een thuishaven. De academie wil dat zijn voor haar leerlingen, een plek waar je je als mens en kunstenaar goed en thuis kan voelen, rond de Kersenboom. Een plek van en voor reizigers.

De reis als metafoor voor de artistieke praktijk, voor het leven zelf

Dit steeds Onderweg zijn is voor onze academie dus een belangrijke gedachte. Het bracht ons er toe om de zes kerncompetenties, die het deeltijds kunstonderwijs onderschrijft in haar leerdoelstellingen, in zes evenwaardige reisthema's om te zetten:

reis, rugzak, landschap, signaal, idee, gesprek.

Deze zes begrippen sluiten aan op de 6 leervelden van het leerplan BAK van OVSG/DenkBeeld, waarin het leerproces vergeleken wordt met een 'caucus race'. Een race, wij noemen het liever een reis, waarin eigen initiatief en gedrevenheid centraal staan, maar waar geen winnaars noch verliezers zijn, en belangrijk, geen start-of eindpunt is.

Een reis die wordt voorafgegaan door een idee of minstens een drang tot vertrek.

Een reis met een 'sense of purpose', een doelgerichtheid die tot uiting kan komen in een uiterst precies bepaald eindpunt maar evengoed in een gevoel dat nog geen concrete omschrijving heeft gevonden. En wat daartussen ligt.

Een reis waarbij sommigen met het hoofd al in de bestemming zitten en anderen intens in het moment vertoeven en misschien ongemerkt of net bewust van de ene windrichting in de andere belanden.

Een reis met onverwachte ontmoetingen en uiteenlopende ontdekkingen, die meandert, vooruit schiet, op zijn stappen terugkeert, schittert en faalt.

Een reis met veel bombarie of juist in verstilling.

Een reis om te leren en af te leren, te vinden of net te verliezen.

Vanuit deze dynamiek profileerde de academie zich al meermaals door de bewuste keuzes in haar aanbod: Het Projectatelier, dat reeds in 2012 de naam Perron 17 meekreeg is als een halte op een reisweg, waar je uitstapt (aan de Schoolstraat 17) en een tijd kan verblijven en groeien als kunstenaar. Tot je op een dag terug je vleugels uitslaat, op weg naar het volgende station.

Op die manier begeleiden we de leerling op zijn individuele reis doorheen de wereld van kunst, kunstenaarsschap en de creatie van kunst. Zo is elke reiziger-kunstenaar uniek en is ook elke reis uniek.

Dit is een belangrijk ijkpunt in ons ganse pedagogische visie; de unieke-ik van de leerling én de leerkracht en hun unieke relatie tot elkaar. Of het nu een kind, volwassene of oudere persoon is. Voor onze academie is deze relatie dan ook het startpunt van onze ganse methodiek en ons pedagogisch handelen.

De meest duurzame academie

De academie wil er zorg voor dragen dat deze relatie in optimale omstandigheden kan groeien en floreren. We hechten veel aandacht aan het zorgzame karakter ervan en willen ook dat de ganse leeromgeving dezelfde duurzaamheid uitstraalt, van bij onze pedagogische missie en visie, de relatie tussen leerling en leerkracht, tot aan het gebruik van materialen en de keuze voor een duurzame infrastructuur en omgang met het energievraagstuk, waarbij we nauw aansluiten op actuele maatschappelijk thema's hieromtrent. Duurzaamheid is dus niet alleen netjes omgaan met materialen. Duurzaamheid is ook zorg dragen voor elkaar binnen het sociale weefsel van het atelier, dat iedereen

zich er zich welkom en thuis kan voelen, vrij om zich te uiten, met respect voor iedereen en zijn eigenaardigheden.

De idee van de caucusrace (OVSG) is goed te koppelen aan de idee van zorg: ook leerlingen met een beperking of specifieke problematiek kunnen bij ons een waardevol traject uitbouwen

Onze visie omhelst dus als het ware de gedachte van de duurzaamheid. In alle ateliers vormt deze gedachte de ethische en morele basis van het jaarprogramma. Soms ook heel concreet uitgewerkt, zoals in 'De Werkplaats', een plek waar elke leerling, ongeacht de gevolgde opleiding, de gelegenheid krijgt om een aantal essentiële competenties te verwerven, die een aanvulling betekenen op de klassieke opleidingen in elke academie. Via het definiëren van lacunes kwamen we tot een heel gericht aanbod, en bijzonder palet van lessen .

Want een opleiding in de schone kunsten dient hedentendage breed, omvattend en grondig te zijn. En hiermee onderscheidt zich onze academie van andere. Deze aandacht voor zorg en welbevinden maakt ons bijzonder en waardevol.

Het leven is een reis, onze academie het leven zelf.